

**V MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWO-SZKOLENIOWA
SYMPOZJUM POLSKO-AMERYKAŃSKIE
„WSPÓŁCZESNE WYBRANE PROBLEMY FIZJOLOGII
I PATOLOGII SŁUCHU”
Warszawa, 13-16 września 1997 roku**

W dniach 13-16 IX 1997 r. odbyła się w Warszawie V Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Sympozjum Polsko-Amerykańskie „Współczesne Wybrane Problemy Fizjologii i Patologii Słuchu”. Organizatorem ze strony polskiej był Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu (Warszawa), amerykańskiej zaś – Pacific Neuroscience Institute Los Angeles CA.

Honorowy patronat nad Konferencją objęli minister Zdrowia i Opieki Społecznej prof. dr hab. med. Ryszard Jacek Żochowski oraz przewodniczący Komitetu Badań Naukowych prof. dr hab. Aleksander Łuczak.

Pozdrowienia dla uczestników Konferencji i życzenia miłego pobytu gości zagranicznych w naszym kraju oraz życzenia owocnych obrad i ciekawych dyskusji naukowych przesłali na ręce przewodniczących Konferencji minister prof. A. Łuczak, minister dr Krzysztof Kuszewski, podsekretarze stanu w KBN dr Jan Krzysztof Frąckowiak i Małgorzata Kozłowska, dyrektor Departamentu Nauki i Kształcenia MZiOS prof. Andrzej Lewiński, przewodniczący Zespołu Nauk Medycznych KBN prof. Antoni Gabrylewicz, prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dr Roman

Sroczyński, rektor Akademii Medycznej w Warszawie prof. Andrzej Górski oraz dyrektorzy instytutów resortowych i wielu znakomitych naukowców z USA, którzy nie mogli być obecni w Warszawie.

Program Konferencji był wynikiem szerokich kontaktów naukowych zespołu Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu oraz wielu działań podejmowanych w zakresie audiologii, otologii, otoneurochirurgii, neurofizjologii oraz rehabilitacji. Poza wieloma wykładami przedstawionymi na zaproszenie przez gości amerykańskich podczas Konferencji zostały zaprezentowane również liczne prace przygotowane przez zespoły z większości ośrodków klinicznych w kraju.

Podczas czterech dni obrad udział w Konferencji wzięło ponad 500 lekarzy, psychologów, surdopedagogów, inżynierów, techników, logopedów i innych specjalistów zainteresowanych przedstawianą tematyką, która w szczególności dotyczyła takich zagadnień, jak otoemisja akustyczna, elektrofizjologia słuchu, implanty ślimakowe, postępowanie chirurgiczne w przewlekłym zapaleniu ucha, dopasowywanie aparatów słuchowych, psychoakustyka i szumy uszne.

Konferencji współprzewodniczyli prof. dr hab. med. Henryk Skarżyński (Warszawa) i prof. Samuel Whitaker (Los Angeles, CA).

Wśród wykładowców zagranicznych należy wymienić takie sławy światowej medycyny, jak prof. William F. House (Los Angeles, CA), twórca największych rozwiązań w otochirurgii, wieloletni szef Instytutu Housa w Los Angeles, renomowanej placówki w zakresie współczesnej audiologii, otologii i otoneurochirurgii, i prof. Thomas J. McDonald (Rochester, MI), kierownik największego klinicznego centrum otolaryngologicznego w USA. Obaj wykładowcy byli gośćmi honorowymi V Międzynarodowej Konferencji.

Wśród pozostałych zaproszonych wykładowców i kierowników satelitarnych warsztatów praktycznych byli m.in.: prof. Karl R. White (Logan, UT), ekspert National Institutes of Health w zakresie programu wczesnego wykrywania uszkodzeń słuchu, dyrektor National Center for Hearing Assessment and Management, prof. David McPherson (Provo, UT), prezydent Evoked Responses Audiometry Study Group, dyrektor Audiology & Speech – Language Pathology Brigham Young University, prof. John Shallop (Denver, CO), dyrektor Research and Clinical Services of Ear Institute w Denver, prof. Paweł Jastreboff (Baltimore, MA), dyrektor Tinnitus & Hyperacusis Center School of Medicine, University of Maryland.

Wraz z nimi swoje dokonania zaprezentowali: prof. David A. Fabry, dr Lee Fabry (oboje Rochester, MI), dr Małgorzata Jastreboff (Baltimore, MA), dr Linda Markowitz (Los Angeles, CA) i dr Ewa Raglan (Londyn).

Ze strony polskiej w Komitecie Naukowym Konferencji brali udział kierownicy Klinik Otolaryngologicznych Akademii Medycznych, Instytutów Naukowo-Badawczych, przedstawiciele towarzystw naukowych i innych ośrodków uniwersyteckich: prof. Stanisław Betlejewski (Bydgoszcz), prof. Stanisław

Chodynicki (Białystok), prof. Andrzej Czyżewski (Gdańsk–Warszawa), prof. Tomasz Durko (Łódź), prof. Tatiana Gierak (Katowice), prof. Wiesław Gołąbek (Lublin), prof. Danuta Gryczyńska (Łódź), prof. Edward Hojan (Poznań), prof. Grzegorz Janczewski (Warszawa), prof. Jan Kuś (Warszawa), prof. Aleksander Ligęziński (Warszawa), doc. Barbara Maniecka-Aleksandrowicz (Warszawa), prof. Grzegorz Namysłowski (Zabrze), prof. Eugeniusz Olszewski (Kraków), prof. Lucyna Pośpiech (Wrocław), prof. Antoni Pruszewicz (Poznań), prof. Czesław Stankiewicz (Gdańsk), prof. Wiesław Sułkowski (Łódź) oraz prof. Eugeniusz Ziętek (Szczecin).

Ceremonia uroczystego otwarcia odbyła się w wytwornych salach Muzeum Kolekcji im. Jana Pawła II Fundacji Carroll-Porczyńskich w Warszawie. Po przemówieniach przewodniczących Konferencji oraz przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, Komitetu Badań Naukowych oraz Polskiego Towarzystwa Otolaryngologów Chirurgów Głowy i Szyi uczestnicy spotkania wysłuchali koncertu muzyki klasycznej w wykonaniu Orkiestry Filharmonii Poznańskiej z towarzyszeniem solistów.

Podczas sesji plenarnych zaprezentowano liczne wykłady, prace i doniesienia dotyczące diagnostyki, leczenia i rehabilitacji zaburzeń słuchu.

Na szczególne podkreślenie zasługuje wykład prof. Williama F. House'a bezsprzecznego „ojca największych osiągnięć w otochirurgii i otoneurochirurgii, dotyczących m.in. implantu ślimakowego i pniowego”, który w swoim bogato ilustrowanym wykładzie przedstawił historię powstawania i doskonalenia metody leczenia całkowitej głuchoty. Podczas popołudniowych warsztatów prof. W. House omówił ideę oraz aspekty techniczne własnego implantu ślimakowego – systemu „AllHear”. Zaprezentował porównanie tego jednokanałowego urządzenia z wieloma innymi dostępnymi na rynku. Osiągane przez niego efekty są porównywalne z produktami innych firm, co skłania do szerszej dyskusji nad kierunkiem rozwoju technicznego tej metody leczenia.

Prof. D. McPherson przedstawił wykład opisujący zdobywającą coraz większe zastosowanie metodę diagnostyczną opartą na detekcji potencjałów korowych. Dla zainteresowanych tą tematyką w sesji popołudniowej odbyły się warsztaty, w czasie których przedstawione zostały pogłębione aspekty techniczne i praktyczne tego zagadnienia, dotyczące zwłaszcza oceny rozumienia mowy przy użyciu potencjałów korowych.

Prof. T. J. McDonald wygłosił wykład omawiający jego 25-letnie doświadczenia w chirurgicznym leczeniu przewlekłego zapalenia ucha środkowego. Zaprezentował on szeroki zakres zabiegów otochirurgicznych oraz przedstawił algorytmy zarówno kwalifikacji do leczenia, jak i oceny jego anatomicznych i czynnościowych efektów.

Prof. K. R. White wygłosił wykład omawiający stan obecny oraz perspektywy badań przesiewowych słuchu u noworodków. Liczne grono osób

zainteresowanych tą dynamicznie rozwijającą się dziedziną mogło uczestniczyć także w warsztatach poświęconych tym zagadnieniom i osobiście w dyskusji ze światowej sławy ekspertem rozwiązać wszelkie niejasności i kontrowersje.

Kolejny znakomity wykładowca – prof. P. J. Jastreboff przedstawił aktualny stan wiedzy o patofizjologii i możliwościach terapeutycznych bardzo istotnej, choć czasami bagatelizowanej dolegliwości, jaką są szumy uszne. Uczestnicy popołudniowych warsztatów mogli także poznać algorytmy diagnostyczne oraz sposób prowadzenia terapii opartej na habituacji, która od prawie dwu lat została przez prof. P. Jastreboffa i dr M. Jastreboff wprowadzona do praktyki klinicznej w Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu. Teoretyczne podstawy leczenia zostały poparte konkretnymi przykładami przebiegu choroby i jej leczenia u polskich pacjentów, będących obecnie pod opieką Krajowego Centrum Leczenia Szumów Usznych w Instytucie w Warszawie.

Ważnym wydarzeniem była oficjalna prezentacja merytoryczna i organizacyjna rządowego „Programu opieki nad osobami z uszkodzeniami słuchu w Polsce”, powstałego dzięki staraniom Specjalisty Krajowego w Dziedzinie Audiologii – prof. Henryka Skarżyńskiego oraz wielu ekspertów różnych specjalności. Spotkanie to cieszyło się ogromnym zainteresowaniem, dając okazję do dyskusji i wymiany zdań z udziałem twórców, jak i potencjalnych realizatorów tego programu.

Warte odnotowania są także warsztaty otocchirurgiczne, prezentujące szerokie spektrum zabiegów operacyjnych na kościach skroniowych. Transmisja video, połączona z komentarzami oraz krótkimi objaśnieniami na schematach, umożliwiła wielu zgromadzonym uczestnikom skorzystanie z doświadczenia otocchirurgów: prof. Henryka Skarżyńskiego, dr. med. Krzysztofa Miszki oraz dr. med. Kazimierza Niemczyka.

Pośród wielu dokonań krajowych należy szczególnie odnotować opracowania różnych zastosowań badań otoemisji akustycznych przygotowane w ośrodku łódzkim pod kierunkiem prof. D. Gryczyńskiej, bardzo ciekawe prezentacje osiągnięć zespołu kierowanego przez dr. K. Kochankę w Zakładzie Badań Narządu Słuchu Instytutu i Klinice ORL AM w Warszawie dotyczące badań słuchu metodą potencjałów wywołanych z pnia mózgu (ABR) oraz interesujące doniesienia z Kliniki ORL Śląskiej AM w Katowicach – przygotowane pod kierunkiem prof. T. Gierka oraz w Zabrze przygotowane pod kierunkiem prof. G. Namysłowskiego. W sesji inauguracyjnej Konferencji zostały ponadto przedstawione bardzo wartościowe doniesienia dotyczące badań elektrofizjologicznych słuchu u dzieci z niewydolnością nerek z zespołu wrocławskiego prof. L. Pośpiech, badania ABR i OAE w diagnostyce zawodowych uszkodzeń słuchu z Zakładu prof. W. Sułkowskiego z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi oraz badania dotyczące związku między TEOAE a przewodzeniowym ubytkiem słuchu u dzieci z zespołu prof. E. Olszewskiego z Kliniki krakowskiej.

Bardzo duże zainteresowanie wzbudziły prace przedstawione przez prof. S. Whitakera, dotyczące zwłaszcza użycia dolnoprzepustowego filtra cyfrowego w wykrywaniu potencjału sumacyjnego w wodniaku endolimfatycznym.

W sesji poświęconej otocchirurgii poza niezwykle ciekawym wykładem prof. T. McDonałda było kilka interesujących doniesień z kraju, przedstawionych przez: prof. T. Durko z Łodzi odnośnie do kontrowersji w wyborze leczenia przewlekłego zapalenia ucha środkowego, przez zespół prof. T. Gierka – dotyczących rekonstrukcji aparatu przewodzeniowego ucha środkowego oraz przez doc. A. Konarską i prof. E. Ziętkę ze Szczecina – na temat operacji odwrotcznych w przewlekłym zapaleniu ucha środkowego. W tej części Konferencji zostały też zaprezentowane prace odzwierciedlające wieloletnie doświadczenia aktualnie pracujących otocchirurgów w Klinice ORL AM w Warszawie, które dotyczyły odległych wyników leczenia po tympanoplastykach u dzieci, leczenia kieszonek retrakcyjnych, a także badań klinicznych, radiologicznych oraz immunochistochemicznych dotyczących wzrostu nerwiaków nerwu słuchowego. Ostatnia praca jest efektem dobrze rozwijającej się współpracy pomiędzy ośrodkiem warszawskim a Kliniką ORL w Lille. Wśród doniesień z zakresu otocchirurgii na uwagę zasługują doświadczenia zaprezentowane przez prof. W. Gołębka z Lublina, dotyczące niepowodzeń operacji otwartych, oraz prof. S. Chodyńskiego z Białegostoku – w zakresie badań nad epidemiologią perlaka. Ważna i wzbudzająca duże zainteresowanie była praca pochodząca z Kliniki warszawskiej i Kliniki ORL z Antwerpii, dotycząca czterech opcji leczenia chirurgicznego znacznych malformacji ucha. W pracy tej przedstawione zostały pierwsze efekty rozwijającej się współpracy specjalistów z Antwerpii i Warszawy u wspólnie operowanych polskich pacjentów.

Kolejna sesja była poświęcona implantom ślimakowym w leczeniu całkowitej głuchoty. Tradycyjnie jak w poprzednich latach – przedstawiono prace z Poznania i Warszawy. Prace polskie były poprzedzone znakomitą wykładem prof. J. Shallopa, który dokonał przeglądu badań obiektywnych u pacjentów z implantami ślimakowymi. Zespół warszawski przedstawił wybrane aspekty chirurgiczne na podstawie leczenia 121 pacjentów, a prof. W. Sztyfer – poznański program wszczepów ślimakowych na podstawie 23 przeprowadzonych operacji. Ponadto zespoły logopedów, psychologów, pedagogów oraz inżynierów z Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu zaprezentowały doniesienia dotyczące analizy wybranych parametrów ustawiania procesora mowy, doświadczeń pacjentów polskich korzystających z implantów wielokanałowych, zmian w percepcji własnej sytuacji życiowej i samooceny u pacjentów dorosłych.

W trzecim dniu obrad wrócono do badań obiektywnych, poprzedzonych niezwykle interesującym wykładem prof. K. White'a, dotyczącym programu badań przesiewowych u noworodków – stanu obecnego, perspektyw oraz istniejących wyzwań. Następnie przedstawiono wyniki i modele polskiego programu badań przesiewowych przeprowadzone przez zespół Instytutu we współpracy

z wieloma ośrodkami z kraju, a w szczególności z Instytutem Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi oraz Oddziałem ORL w Staszowie, kierowanym przez dr. S. M a d e j a. W tej części obrad ponownie zaprezentowała swoje doniesienia dotyczące zastosowania TEOAE prof. D. G r y c z y Ń s k a, a następnie prof. A. P r u s z e w i c z, zespół prof. G. N a m y s ł o w s k i e g o, doc. M. Ś l i w i ń s k a - K o w a l s k a z Łodzi oraz zespół Kliniki warszawskiej.

Kolejne bardzo interesujące wykłady przedstawili prof. D. F a b r y i dr L. F a b r y, którzy zaprezentowali postępowanie z dziećmi niedosłyszającymi i postępowanie w neuropatiach słuchowych.

W ostatnim – czwartym dniu obrad salę wypełnili specjaliści w dziedzinie aparatuowania uszkodzeń słuchu. Przedstawiono najnowsze sposoby i trendy w protezowaniu, nowe systemy rozwiązań technicznych w aparatach słuchowych. Na szczególne podkreślenie zasługuje wystąpienie prof. E. H o j a n a, dotyczące wykorzystania dźwięków naturalnych podczas dopasowywania aparatów słuchowych. W dalszej części obrad reprezentanci czołowych potentatów, producentów oraz obsługujących osoby niedosłyszające zapoznali uczestników Konferencji z najnowszymi osiągnięciami światowymi w zakresie audioprotetyki.

Nie sposób wymienić wszystkich interesujących prac przedstawionych podczas Konferencji, w tym wielu z ośrodka warszawskiego, które prezentowano w sesji plakatowej. Niektóre z nich, jak np. plakat zespołu Instytutu o szumach usznych, były przepisywane przez wszystkich uczestników. Wysoki poziom prezentacji oraz licznych dyskusji znalazł swoje odzwierciedlenie także w bardzo pochlebnych opiniach gości zagranicznych. Opuszczali oni Polskę pełni pozytywnych wrażeń naukowych, jak i osobistych.

Doskonałym uzupełnieniem programu naukowego Konferencji była wystawa osiągnięć wielu firm produkujących urządzenia do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji różnych upośledzeń słuchu. Wśród nich należy wymienić następujące: Ampol, Antwerp Bionic System, Bartgraf, Beafour Ipsen, Chirana Prema, Geers, Konsbud Audio, Marke-Med, Med-El, Medicus, Metech, Nagata Agency-Rion, Phonak-Polska, Resound-Viennatone, Servier-Polska, Siemens, Solvay Pharma, Starkey Laboratories Poland, Videomed, Widex-Polska, Demed. Dzięki ich obecności znacznie poszerzył się program naukowy i możliwa była sprawniejsza organizacja Konferencji.

Na koniec warto odnotować jeszcze wydarzenie towarzyskie, mające miejsce podczas tej Konferencji. Był nim „Country Picnic”, zorganizowany na terenie budowy Międzynarodowego Centrum Leczenia Uszkodzeń Słuchu w Kajetanach koło Warszawy. Impreza ta była okazją do inauguracji spotkań naukowych w przyszłym Centrum, a zarazem promowała jego ideę, by mogli tam regularnie spotykać się specjaliści z różnych krajów celem wymiany doświadczeń, wspólnych badań oraz leczenia różnych upośledzeń słuchu.

Konferencja ta, zdaniem jej organizatorów, stanowi kolejny silny impuls do rozwoju kontaktów naukowych z najwybitniejszymi specjalistami i ośrodkami

badawczymi na świecie. Była także wspaniałą okazją do prezentacji polskich osiągnięć w zakresie fizjologii i patologii słuchu. Wszyscy goście zagraniczni już po opuszczeniu naszego kraju przesłali listy z podziękowaniami dla organizatorów i uczestników Konferencji za ciekawe przeżycia, interesujące dyskusje i miłe chwile, jakie spędzili z polskimi naukowcami w Warszawie.

Robert Zawadzki, Andrzej Senderski
Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu
Warszawa